

Pécsi Ítéltábla
Gf.IV.40.020/2022/8. szám

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám:	III/ 0 0 0 1 3 - 0 / 2023	
Érkezett:	2023 JAN 06.	
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☐ @	☐ EGYÉB:
Példány:	Melléklet:	Kezelőiroda:

A Pécsi Ítéltábla a [REDACTED] kamarai jogtanácsos által képviselt **Nemzeti Adó- és Vámhivatal** (1054 Budapest, Széchenyi utca 2.) felperesnek – [REDACTED]
[REDACTED] által képviselt [REDACTED]
[REDACTED] alperes ellen gazdasági társaság tagja felelősségének megállapítása iránt indított perében meghozta a következő

v é g z é s t:

A másodfokú bíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ának (1) bekezdése alapján – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 131. § (1) bekezdése szerint hivatalból, az eljárás egyidejű felfüggesztése mellett – kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 63/A. §-a Magyarország Alaptörvénye B) cikkének (1) bekezdésébe ütköző alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, és alkalmazása jelen ügyből történő kizárását.

A végzés ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes a 2021. január 19. napján benyújtott keresetében a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Csődtv.) 63/A. §-a alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes mint a felszámolási eljárásban jogutód nélkül megszüntetett [REDACTED] (a továbbiakban adós) többségi befolyással rendelkező volt tagja korlátlanul felel az adós ki nem elégített kötelezettségeiért, kérte ennek folytán az alperest a felszámolási eljárásban nyilvántartásba vett, ki nem elégített, [REDACTED] forint követelése megfizetésére kötelezni. Keresetét arra a tényre alapította, hogy az alperes az adós gazdasági társaságban meglévő üzletrészt az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetében átruházta, és az adósnak a bíróság által jóváhagyott közbenső mérleg szerint a jegyzett tőkéjének 50%-át meghaladó mértékű tartozása van, ezért az alperes felelőssége beállt a kielégítetlen hitelezői igényekért. Állította, hogy az alperes a felelősség alól nem tudja magát kimenteni, mert „egyértelműen rosszhiszemű, a hitelezők megkárosítására irányuló tevékenységet folytatott”. E körben arra hivatkozott, hogy az alperes és az adós többi tagja már 2015. nyarán elhatározták, hogy az adós műanyagipari tevékenységét az alperesbe szervezik ki, ehhez kapcsolódóan különböző, a vagyontávitelre vonatkozó ügyleteket kötöttek. Hangsúlyozta, hogy az alperes jóhiszeműségét kizárja az a körülmény, hogy az üzletrészt megszerző vevő nem rendelkezett a vételár összegével, sőt azt állította, hogy ő kapott [REDACTED] forintot azért, hogy az ügylethez a nevét adja. Hivatkozott arra, hogy az adós eszközei és iratai a korábbi ügyvezető 2019. február 19. napi lemondását követően nem kerültek átadásra az új tag részére, az új tag, ügyvezető a bankszámla felett rendelkezési jogosultságot nem szerzett,

mert meghatalmazás alapján továbbra is az adós korábbi vezető tisztségviselője és könyvelője járt el, az adóst terhelő munkabéreket is ők egyenlítették ki, az alperes az adós költségeinek finanszírozására az üzletrész átruházását követően utalt át [REDACTED] forintot meghaladó összeget. Hivatkozott arra is, hogy az adós a cég székhelyén ténylegesen nem működött, az új tagnak és ügyvezetőnek nem állt szándékában gazdasági tevékenység folytatása, ez pedig azt jelenti, hogy az alperes a hitelezői érdekek figyelmen kívül hagyásával, ekként nem jóhiszeműen, sőt kifejezetten rosszhiszeműen járt el, amikor az adós gazdasági társaságban meglévő üzletrészt olyan vevőnek adta el, aki azt továbbműködtetni nem kívánta.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy az adós az üzletrész átruházásának időpontjában nem volt fizetéseképtelen, és nem volt fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben sem. Vitatta a kereset összecszerúségét és a felperesnek a rosszhiszemű eljárásra vonatkozó tényelőadását is. Hivatkozott arra, hogy teljes bizonyító erejű magánokirat igazolja, az üzletrész vételára ténylegesen kifizetésre került, és sor került az adós iratainak és vagyonának teljeskörű átadására is. Állította, hogy az üzletrész vevőjének kiválasztása során az adott helyzetben elvárható módon meggyőződött a vevő komolynak tűnő üzleti szándékáról, amely a forgóeszközök között kimutatott készletek – műanyag termékek gyártására szolgáló jelentős értékű alapanyagok – megszerzésére és értékesítésére irányult. Hivatkozott arra is, hogy nem minősül rosszhiszemű magatartásnak, hogy az üzletrész átruházása után a munkabérek kifizetéséhez és egyéb esedékes működési költségek biztosításához [REDACTED] forintot meghaladó átutalást teljesített az adós részére.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adott. Megállapította, hogy az adós gazdasági társaságban többségi befolyással bíró alperes az üzletrészt az adós fizetéseképtelenségével fenyegető helyzetében – 2016. február 29. napján, [REDACTED] forint vételárért – átruházta, az adósna a közbenső mérleg szerint a jegyzett tőkéjének 50%-át meghaladó tartozása van, ezért az alperes felelőssége megállapításának alapjául szolgáló törvényi tényállási elemek megvalósultak. Kifejtette, hogy az alperes a marasztalási kereset alapjául szolgáló hitelezői igény összecszerúségét nem vitathatja.

Rögzítette, hogy a vagyoni hányad rosszhiszemű átruházása miatti felelősség megállapítására vonatkozó szabályok – a Csódtv. 63/A. §-a – megalkotásával a jogalkotó azt a célt kívánta elérni, hogy a felszámolás alá került gazdasági társaság hitelezőinek ki nem elégített követeléseikért a társaság aktuális tagjai mellett azok a volt tagok is helytállni legyenek kötelesek, akik a társaságban meglévő többségi részesedésüket éppen a tagi felelősségre vonásuk elkerülése érdekében ruházták át.

A jóhiszeműség megítélése körében vizsgálta az alperes arra való hivatkozását, hogy az üzletrész vevője kiválasztása során a tőle elvárható körültekintést tanúsította, a hitelezői érdekek figyelembevétele mellett járt el. A vevő – alperes állítása szerinti, az adós készletállományának megszerzésére irányuló – üzleti céljáról az volt az álláspontja, hogy a készletek értékesítési célból történő megszerzése, az abból eredő esetleges árbevétel, mint nyereség elérése nem tekinthető a hitelezői érdekeket szem előtt tartó vevői magatartásnak. Utalt arra, hogy a felek között fel sem merült, hogy a kimutatott tartozások esedékesség szerinti kiegyenlítésére miként kerülne sor, különösen úgy, hogy az adós ekkor tevékenységet már nem folytatott, ebből származó árbevételre a vevő nem számíthatott.

Kifejtette, hogy az adós tovább működtetésére vonatkozó vevői üzleti szándék fennállását a szerződésben rögzített teljesítési határidők is eleve kizárják, a szerződés 10. pontja szerint az átruházók legkésőbb 30 napon belül vállalták átadni a vevőnek az adós iratait, levelezéseit, leltárát, készletét, tárgyi eszközeit, pénztárát, egyéb dokumentumait, bélyegzőjét, ezen szerződéses rendelkezés mellett a 2016. február 29. napján aláírt iratátadás-átvételi okirat a szerződés rendelkezéseinek ellentmondó, a tényleges iratátadás ténye pedig a 30 napos határidő alatt kétséget kizáró módon nem bizonyított, tekintettel arra is, hogy az utóbb indult büntetőeljárásban az adós iratait más személyektől, jellemzően [REDACTED] foglalták le. Az alperes felelőssége körében az alábbi tényeknek és körülményeknek tulajdonított jelentőséget:

- Az üzletrész átruházók részéről a szerződésben vállalt vagyon-, és iratátadási kötelezettség 30 napos határideje eleve kizárta, hogy a vevő a 2016. március 10. napján esedékes adófizetési kötelezettségnek közvetlen módon eleget tehessen.
- Az új vezető tisztségviselőt, [REDACTED] megillető cégjegyzési és képviseleti jog [REDACTED] volt ügyvezető részére 2016. április 30. napjáig történő, a 2/2016. (02. 29.) számú taggyűlési határozaton alapuló átruházása a Ptk. 3:22. § (3) bekezdésében meghatározott tovább delegálási tilalomba ütközik.
- A perbeli üzletrész átruházás nem valós célt szolgált, ezt bizonyítja az alperes üzletrész átruházást követő, az adós javára eszközölt teljesítése – az adós által lízingelt gépkocsi lízingdíjának kifizetése és a munkavállalók munkabérére [REDACTED] forint átutalása –, amely gazdasági szempontból nem indokolható.

A bizonyítékok együttes mérlegelése eredményeként arra jutott, hogy az üzletrész vevőjének az üzletrész átruházására irányuló valós üzleti akarata nem állt fenn, mert

- nem volt képes a vételár kifizetésére;
- részére [REDACTED] volt vezető nem adta át a cég vagyonát a szerződésben meghatározott 30 nap után sem;
- a bankszámla felett rendelkezési jogot nem gyakorolt;
- részére a 2016. február 29. napján aláírt átadás-átvételi okiratban felsorolt dokumentumok átadására bizonyítható módon nem, illetve a lefoglalt mennyiség alapján olyan csekély mértékben került sor, amely mellett az adós az üzletrész átruházást követően érdemi tevékenységet nem folytathatott;
- az üzletrész adásvételi szerződésben rögzített tájékoztatás ellenére a halasztott adófizetési kötelezettség teljesítésére, annak 2016. március 10. napi esedékessége ellenére, semmit nem tett, és a szerződésben rögzített iratátadási és vagyonátadási határidő okán (30 nap) nem is tehetett;
- az adós új székhelyén gazdasági tevékenységet nem folytatott;
- az adós nevében az adós korábbi vezető tisztségviselője, valamint a könyvelője – meghatalmazással –, korábbi bejelentett jogosultságaik kihasználásával továbbra is eljárak, jognyilatkozatokat tettek;

- a korábbi ügyvezető megszűnt ügyvezetői minősége mellett az adós céggel szembeni peres és nemperes eljárás vitelére ügyvédi meghatalmazásokat adott;
- az alperesnek az üzletrész átruházást követő, gazdasági szempontokkal egyébként nem indokolható átutalásai az adóssal szemben esedékessé vált egyes követelések kielégítéséhez szükséges fedezet megteremtését szolgálták, kifejezetten az alperes üzleti céljait szem előtt tartva (munkabérek kiegyenlítése, az adós készfizető kezeseként az adóst a K&H Bank felé terhelő kötelezettség teljesítése, lízingszerződés fenntartása).

A perben feltárt tényállásból az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az üzletrész átruházást tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokirat [Pp. 325. § (1) bekezdés e) pont] tartalmának bizonyító ereje megdőlt, az üzletrész átruházási szerződés napján az alperesnek az adós fizetéseképtelen, de legalábbis fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetében bekövetkezett üzletrész átruházása a hitelezői érdekek figyelmen kívül hagyásával megvalósult, rosszhiszemű magatartásnak minősíthető, az alperes az őt terhelő bizonyítási érdek ellenére a kimentési feltételeket bizonyítani nem tudta.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést.

Kiemelte, hogy a felperes felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igénye a vagyoni részesedése átruházását követően keletkezett, és abból eredt, hogy az adóellenőrzés során az adós iratanyaga nem állt rendelkezésre, ennek azonban nem volt okozója, az üzletrész értékesítésekor nem állt fenn az adóhiány ténybeli alapja, az áfa elvonási jog alapjául szolgáló könyvelési bizonylatok rendelkezésre álltak, az adósnak nem volt adó különbözetre vonatkozó befizetési kötelezettsége, levonási jogát a bizonylatok alapján jogszerűen gyakorolta, az adóhiány megállapítására okot adó körülmény 2017. évben következett be, amikor az új ügyvezető a könyvelési iratokat nem adta át. Álláspontja szerint e tény az elsőfokú eljárás során bizonyította.

Fenntartotta azt az elsőfokú eljárás során előterjesztett védekezését is, hogy a felelősséget megalapozó törvényi tényállási elemeinek megvalósulása esetén is mentesül a felelősség alól, mert az átruházás során jóhiszeműen, a hitelezői érdekek figyelembevételével járt el különös tekintettel arra, hogy nem vont ki pénzt az adósból az üzletrész átruházását követően, hanem jelentős, [REDACTED] forint összegű befizetést teljesített, továbbá az adós helyett [REDACTED] forintot meghaladó összeget fizetett ki készfizető kezesként a K&H Bank részére, csökkentve ezzel az adós kötelezettségeit. Álláspontja szerint önmagában nem ellentétes a hitelezők érdekeivel, hogy az adós az átruházást követően nem folytatott gazdasági tevékenységet.

Hangsúlyozta, hogy a vevőnek valós vételi szándéka volt, nem merült fel adat arra, hogy cégeket vásárolna fel, amelyek ezt követően törlésre kerülnek, a vevő nem állt eltiltás hatálya alatt. Hivatkozott arra, hogy a vevő a cég iratait átvette, rendelkezett a cég vagyona felett, a szerződés által igazoltan a vételárat megfizette, a vételár befizetése az alpereshez pénztáron keresztül megtörtént. Hivatkozott arra, hogy szándéka az üzletrész eladására irányult, így a vevő esetleges akarathibája a Ptk. 6:92. § (1) bekezdése szerint a szerződés érvényességét nem érinti. Kiemelte, hogy sem maga, sem képviselője nem kezelte az adós bankszámláját, bankkártyát nem használt, az online utalásokhoz token-nel vagy egyéb technikai feltételekkel nem rendelkezett, tranzakciót a bankfiókban soha nem bonyolított. Álláspontja szerint a

jóhiszeműség fogalmi körébe nem tartozik bele annak vizsgálata, hogy az a személy, akinek a tag az üzletrészt átruházza, képes lesz-e a társaság működését úgy folytatni, hogy a társaság a tartozásait meg tudja fizetni a hitelezőknek. Hangsúlyozta, hogy nem volt akadálya annak, hogy a vevő meghatalmazza a korábbi ügyvezetőt, mivel a meghatalmazás csak 2016. április 30. napjáig szólt, időleges volt, és nem zárta ki a vevő személyes részvételét a cég irányításában, képviselésében. Kiemelte, hogy a 2016. február 20. napját követő átutalások az adós és alperes közötti számlaforgalom alapján, számlakiegyenlítés címén történtek. Hivatkozott arra is, hogy a perben nem merült fel adat, bizonyíték arra nézve, hogy az alperes a termelőtevékenység folytatása érdekében munkavállalókat vett volna át az adóstól.

A másodfokú bíróságnak – a fellebbezés tartalmára figyelemmel – az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálata során a Csódtv. 63/A.§-át alkalmaznia kell. Ennek keretében állást kell foglalnia arról, hogy kimentette-e magát az alperes a felelősség alól, bizonyította-e, hogy az átruházás során jóhiszeműen és a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el. E körben pedig – ahhoz, hogy az alperes felé a Pp. 273.§ (1) bekezdése szerinti, a hiányos perfelvételi nyilatkozatokkal összefüggésben a másodfokú bíróságot is terhelő anyagi pervezetési kötelezettségének eleget tudjon tenni – meg kell határoznia, hogy a mentesüléshez szükséges törvényi tényállási elemek mit takarnak, a jóhiszemű, hitelezői érdekeknek megfelelő eljárás mely tények fennállása, mely magatartások tanúsítása esetén állapítható meg.

– / –

A másodfokú eljárásban vizsgálandó kérdések körében a másodfokú bíróság az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés Alaptörvénybe ütközését észlelte az alábbi indokok miatt:

A Csódtv. 63/A. § (1) bekezdésének a perbeli esetben – a 2016. február 26. napján történt üzletrész átruházásra tekintettel, a Csódtv. 63/A.§-át módosító, 2017. évi XLIX. törvény eltérő rendelkezése hiányában, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15.§ (2) bekezdés a) pontja értelmében – alkalmazandó, 2016. február 26. napján hatályos szövege szerint: „Amennyiben az adósnak – a bíróság által jóváhagyott közbenső mérleg (egyszerűsített eljárás esetén pedig a bíróság által jóváhagyott vagyonfelosztási javaslat szerint) – a jegyzett tőkéjének 50 %-át meghaladó mértékű tartozása van, a hitelező vagy az adós képviselésében a felszámoló kereseti kérelmére a bíróság megállapítja, hogy a felszámolási eljárás megindítását megelőző 3 éven belül részesedését átruházó, többségi befolyással rendelkező volt tag (részvényes) korlátlanul felel az adós ki nem elégített kötelezettségeiért, kivéve, ha bizonyítja, hogy a részesedés átruházásának időpontjában az adós még fizetőképese volt, a tartozás felhalmozódása csak ezt követően következett be, vagy az adós ugyan fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt, vagy nem volt fizetőképese, de a tag (részvényes) az átruházás során jóhiszeműen és a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el. A keresetet legkésőbb a felszámolási eljárás jogerős lezárásáról hozott határozat Cégléletről való közzétételét követő 90 napos jogvesztő határidőn belül lehet benyújtani.”

A Csódtv. jelenleg hatályos – a 2017. évi XLIX. törvény 34.§-ával megállapított – szövege úgy szól, hogy „amennyiben az adósnak - a bíróság által jóváhagyott közbenső mérleg (egyszerűsített eljárás esetén pedig a bíróság által jóváhagyott vagyonfelosztási javaslat) szerint - a jegyzett tőkéjének 50%-át meghaladó mértékű tartozása van, a hitelező kereseti kérelmére a 6. § (1) bekezdése szerint illetékes bíróság megállapítja, hogy a felszámolási eljárás megindítását megelőző három éven belül részesedését átruházó, többségi befolyással

rendelkező volt tag (részvényes) korlátlanul felel az adós ki nem elégített kötelezettségeiért, kivéve, ha a részesedését átruházó volt tag bizonyítja, hogy az átruházás időpontjában az adós még fizetőképese volt, és a fenyegető fizetéseképtelenség vagy a fizetéseképtelenség csak ezt követően következett be, vagy az adós ugyan fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt vagy már fizetéseképtelen volt, de a tag (részvényes) az átruházás során jóhiszeműen és a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el. A felszámoló az e bekezdés szerinti felelősséget megalapozó, társasági részesedést átruházó jogügyletre vonatkozó információkról köteles a hitelezői választmányt, a hitelezői képviselőt és a nyilvántartásba vett hitelezőket tájékoztatni. A keresetet legkésőbb a felszámolási eljárás jogerős lezárásáról hozott határozat Cégléletről való közzétételét követő 90 napos jogvesztő határidőn belül lehet benyújtani.”

A másodfokú bíróság észlelte, hogy az idézett normának az a rendelkezése, mely szerint a tag a felelősség alól – az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete vagy fizetéseképtelensége esetén – akkor mentesülhet, ha bizonyítja, hogy „az átruházás során jóhiszeműen és a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el” az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes, melyből következik a törvényhely egészének alaptörvény-ellenessége, mert a jogalkotó szándéka nyilvánvalóan nem irányult olyan norma megalkotására, amely a felelősség alóli kimentést nem teszi lehetővé, a jogi norma részleges megsemmisítése pedig oda vezetne, hogy az adós fizetéseképtelensége, vagy azzal fenyegető helyzete esetén az átruházónak a felelősség alóli kimentésre nem volna lehetősége.

Az idézett rendelkezésekből megállapítható, hogy a Csődtv. jelenleg hatályos, a másodfokú bíróság által észlelt alaptörvény-ellenességgel érintett szövege nem tér el a jelen ügyben alkalmazandó, hatályos szövegtől, az alaptörvény-ellenesség tehát a jogszabály módosításával nem szűnt meg, ezért a másodfokú bíróság a hatályos törvényi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését és az azzal egyező tartalmú, jelen ügyben alkalmazandó, korábbi hatályú törvényi rendelkezés jelen ügyből történő kizárását kéri az Alkotmánybíróságtól.

Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Ugyanezt mondta ki az 1949. évi a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló XX. törvény 2. § (1) bekezdése. A jogállam fogalmának értelmezésével az Alkotmánybíróság több határozatában is foglalkozott. A 9/1992. (I. 30.) AB határozat indokolásának V.2. pontjában az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a „jogállamiság elvét az alaptörvény további rendelkezései részletezik, e szabályok ugyanakkor nem töltik ki teljes egészében ezen alapérték tartalmát, ezért a jogállam fogalom értelmezése az Alkotmánybíróság egyik fontos feladata. A jogállamiság alapértékét kitöltő elveket az Alkotmánybíróság egy-egy konkrét ügy kapcsán fokozatosan fejti ki. Noha az Alkotmánybíróság a jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálata során a vizsgált rendelkezésnek elsősorban az Alkotmány valamely konkrét rendelkezésével való összhangját vizsgálja, ez nem jelenti azt, hogy az általános rendelkezéseket formális deklarációnak tekinti, s az alapelveknek pusztán kisegítő, másodlagos szerepet szánna. Az Alkotmányban tételesen szereplő jogállam alapértékének sérelme önmagában is megalapozza valamely jogszabály alkotmányellenességét”. E határozat V.3. pontjában az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a „jogállam nélkülözhetetlen eleme a

jogbiztonság. A jogbiztonság az állam, és elsősorban a jogalkotók kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”

Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a jogbiztonság e szempontjainak súlyos megsértése egyben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság sérelmét is jelenti, a jogállamiság elve ugyanakkor nem kiegészítő, másodlagos szabály, s nem pusztán deklaráció, hanem önálló alkotmányjogi norma, amelynek sérelme önmagában is megalapozza valamely jogszabály alkotmányellenességét [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77., 21/1993. (IV. 2.) AB határozat, ABH 1993, 172].

A fentebb hivatkozott Alkotmánybírósági határozatokat a másodfokú bíróság a jelen ügyre is irányadónak tekinti, bár az Alaptörvény 5. záró rendelkezésének első mondata szerint az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik, az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdése értelmezéséről meghozott 22/2012. (V. 11.) AB határozat 3.1. pontja szerint azonban „Az Alkotmánybíróság feladata az Alaptörvény védelme. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét - az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú - rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges. [...] Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak. Az előző Alkotmányon alapuló alkotmánybírósági döntésekben kifejtett elvi jelentőségű megállapítások értelemszerűen irányadók az Alaptörvényt értelmező alkotmánybírósági döntésekben is. Ez azonban nem jelenti az előző Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtettek vizsgálódás nélküli, mechanikus átvételét, hanem az előző Alkotmány és az Alaptörvény megfelelő szabályainak összevetését és gondos mérlegelést kíván. Ha az összevetésnek az az eredménye, hogy az alkotmányjogi szabályozás változatlan vagy jelentős mértékben hasonló, az átvételnek nincs akadálya. Másrészt az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni.”

A jogállamiság elemének tekintett jogbiztonságnak az Alkotmánybíróság több évtizedes, kontinuos gyakorlata szerint eleme a normavilágosság követelményének teljesülése, amellyel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 3/2019. (III. 7.) AB határozat [12] bekezdésében is rámutatott, hogy a „jogállamiság elve minden jogszabályt átható szabály. A jogállamiság elvének része a normavilágosság elve is, melynek részeleme az előreláthatóság.”

Az Alkotmánybíróság a 41/2008. (IV. 17.) AB határozatában kimondta, hogy „nem vezet a normavilágosság sérelmére az, ha a jogalkotó az értelmező rendelkezések között nem határozza meg valamennyi, az adott jogszabályban előforduló kifejezés jelentéstartalmát. Az értelmező rendelkezés ugyanis az adott jogi szabályozásban használt fogalom értelmezési tartományát jelöli ki, vagyis az adott jogi szabályozási keretek között az adott kifejezéshez sajátos jogi jelentéstartalmat kapcsol. Értelmező rendelkezés hiányában az adott kifejezés általánosan ismert és elfogadott jelentéstartalmából, vagy ha szakkifejezésről van szó, annak elfogadott

jelentéstartalmából kiindulva a jogalkalmazó állapítja meg, hogy a jogszabályban használt egyes kifejezések milyen tartalmat ölelnek fel az adott jogszabályi összefüggésben”.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Csódtv. 63/A. §-a felelősség alóli kimentésre vonatkozó rendelkezései közt használt fogalmaknak, a „jóhiszeműségnek” és a „hitelezői érdekeknek megfelelő eljárásnak” – melyre vonatkozó értelmező rendelkezést a törvény nem tartalmaz, így a fogalmak értelmezési tartományát nem jelöli ki – nincs olyan általánosan ismert és elfogadott jelentéstartalma, amely mellett e fogalmak az adott jogszabályi környezetben és az adott törvényi tényállási elemekkel összhangban a jogalkalmazók számára minden ügyre irányadóan, egységesen értelmezhetők lennének. E jogszabályi rendelkezés sérti a normavilágosságot, ezáltal a jogbiztonság és jogállamiság követelményét, és ennek okán ütközik Magyarország Alaptörvénye B) cikkének (1) bekezdésébe.

A Csódtv. 63/A.§-a „vagyonhiány rosszhiszemű átruházása” címszó alatt szerepel a törvényben. A Csódtv. e címét a 2006. évi VI. törvény 18. §-a iktatta be, a törvény előterjesztője az új rendelkezésekhez a következő általános indokolást fűzte:

„3) A fenti módosításokon túlmenően a tervezett új rendelkezések megalapozzák annak a volt tagnak (részvényesnek) a korlátlan vagyoni felelősségét, aki a törlési eljárást megelőző öt éven belül ruházta át vagyoni hiányát, rosszhiszeműen, a cég kiürítésével, annak érdekében, hogy mentesüljön a cég tartozásai kielégítésének kötelezettsége alól. Ha ebben az időszakban az üzletész (részvény) többször is gazdát cserélt, a rendelkezést valamennyi volt tag (részvényes) vonatkozásában alkalmazni kell.” A rosszhiszeműség fogalma alatt tehát a törvényalkotó a csalárd, a hitelezői igények kielégítésére szolgáló vagyont csökkentő, a cég tartozásai kielégítésének kötelezettsége alóli mentesülési célt szolgáló magatartást tekintette. E szándék akkor vezetheti az átruházó tagot, ha a társaságban maradása esetén tagi felelőssége a polgári jog általános szabályai – a törvényhely beiktatásakor a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.), jelenleg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései – alapján megállapítható lenne, és ezért felelne a társaság tartozásaiért. A rosszhiszeműség fogalmának helyes tartalma ekként a törvény értelmezésével megállapítható.

A hatályos törvényi rendelkezések fő szabálya szerint a jogi személy tagjai és alapítói a jogi személy tartozásaiért nem felelnek [Ptk. 3:2. § (1) bekezdés], felelősségük a jogi személy elkülönült felelősségével való visszaélés esetén [Ptk. 3:2.§ (2) bekezdés] állapítható meg, a korlátolt felelősségű társaság és a zártkörűen működő részvénytársaság minősített többséggel rendelkező tagja pedig abban az esetben is felel a ki nem elégített követelésekért, ha a jogutód nélküli megszűnésre hátrányos üzletpolitikája miatt került sor [Ptk.3:324.§ (3) bekezdés]. Egyéb esetben – ahogy ezt a korlátolt felelősségű társaság tagjára és a részvénytársaság részvényesére a Ptk. 3:159. §-a és a Ptk. 3:210.§-a külön is kimondja – a társaság tartozásaiért a tag, a részvényes nem köteles helytállni. Ha e jogszabályi rendelkezések alapján a tag nem felelős a társaság tartozásaiért, akkor az üzletész átruházása sem szolgálhat csalárd, felelősség alóli mentesülési célt. Ha a rosszhiszemű átruházás a hitelezők követelésének kielégítésére szolgáló vagyont csökkentését eredményező, a hitelezők érdekeivel ellentétes – az elkülönült felelősséggel visszaélő, hátrányos üzletpolitikában megjelenő – magatartást jelent, akkor a felelősség alóli mentesüléshez az vezethet, ha a tag az ezekkel ellentétes tény bizonyítja, azaz azt, hogy az átruházása nem szolgált csalárd, a tagi felelősség alóli mentesülési célt, mert a felelőssége a társaság tartozásaiért a társaságban maradása esetén sem volna megállapítható a

Ptk. fentebb felhívott, a tagi felelősséget megalapozó törvényi tényállási elemek fennállása hiányában.

A fentiekkel szemben a törvényalkotó a felelősség alóli mentesüléshez annak bizonyítását írja elő, hogy a tag „jóhiszeműen, a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el”, ezek azonban nem tények, hanem valamely tényekből levont jogi következtetések. A Pp. 265.§ (1) bekezdése értelmében a félnek a perben jelentős tényeket kell bizonyítania, azt azonban, hogy melyek ezek a tények, a Csődtv. nem határozza meg, és nem ad erre vonatkozóan iránymutatást a törvény indokolása sem.

A jóhiszeműség fogalmának törvényalkotói szándék szerinti helyes tartalma – és ekként a bizonyítandó tények köre – nem állapítható meg az általános jogelvek alkalmazásával sem akként, hogy az a „nem volt rosszhiszemű” – azaz a rosszhiszeműség fentiekben meghatározott jelentéstartalmával ellentétes – kifejezéssel azonos értelmet nyerjen, és ezáltal a mentesüléshez annak a ténynek a bizonyítása vezethetne, hogy a tag felelőssége a társaság tartozásaiért a társaságban maradása esetén sem volna megállapítható, mert nem tanúsított az elkülönült jogi személyiséggel visszaélő, a társaság vagyonára kedvezőtlenül ható – és ezáltal hitelezői érdekekkel ellentétes – magatartást, illetve a jogutód nélküli megszűnéshez vezető hátrányos üzletpolitikát.

A jóhiszeműség fogalmát a Csődtv. nem határozza meg, és a jóhiszeműség fogalmának mint jogi szakkifejezésnek sincs olyan általános, így a Csődtv. 63/A. §-ának alkalmazása során is figyelembe veendő értelmezése sem a jogtudományban, sem a tételes jogban, amely a szóban forgó norma kiszámítható és előrelátható értelmezését lehetővé tenné.

A jóhiszeműség fogalma a Ptk. rendszerében sem egyenlő a „jóhiszeműség és tisztesség” általános alapelvi szintű követelményével. Az uralkodó, és a 2006. évi Ptk.-novellát is meghatározó [ld. 2006. évi III. törvény 2. §] jogtudományi álláspont [Földi András: A jóhiszeműség és tisztesség elve. Bp., ELTE ÁJK, 2001. 79. o.] szerint a „jóhiszeműség és tisztesség” követelménye mint alapelv nem két, szétválasztható részelv együttese, hanem olyan önálló és egységes elv, amelyben e két fogalom nem választható el egymástól, ezért abban a „jóhiszeműség” önállóan – objektív értelemben, mint pl. forgalmi tisztesség – nem tételezhető és ennél fogva nem is értelmezhető, és ugyanez a körülmény zárja ki a rosszhiszeműség önálló, objektív alakzatának értelmezhetőségét is [Benke József: Bevezetés a magyar magánjog általános elveibe. Bp., HVG Orac, 2019. 110–111. o.].

A jóhiszeműség fogalmát a Ptk. az 5:172. §-ban [Az ingatlan-nyilvántartásban bízva jogot szerző jóhiszeműsége] címszó alatt kifejezetten rögzíti, e szerint nem tekinthető jóhiszeműnek az a jogot szerző vagy a jóhiszeműség védelme alá eső egyéb cselekményt végző személy, aki jogának szerzésekor vagy a cselekmény véghezvitelének időpontjában az ingatlan-nyilvántartás tartalmának helytelenségéről vagy az ingatlan-nyilvántartásban jogosultként bejegyzett személy jogának korlátozottságáról tudott vagy akinek arról tudnia kellett. A Ptk. fogalomrendszerében a jóhiszeműség tartalma általánosságban is ehhez igazodik, ott, ahol a Ptk. jóhiszeműségről beszél, ott a jóhiszemű fél tudattartalmára utal, általában is azt a személyt tekinti jóhiszeműnek, aki valamely tény fennállásában okkal bízott, az ezzel ellentétes tény fennállásáról vagy fenn nem állásáról nem tudott és arról nem is kellett tudnia [pl. Ptk. 3:13.§ (2) bekezdés, Ptk.4:36.§, 4:156.§ (2) bekezdés, 5:10.§ (2) bekezdés, 5:28.§, 5:32.§ (2) bekezdés, 5:39.§, 5:41.§, 5:42.§, 5:44.§, 5:50.§, 5:65.§, 5:68.§, 5:70.§, 5:81.§, 5:102.§ 5:143.§].

A magánjogtudomány szerint is jóhiszemű az, aki a látszat szerint fennálló jogi helyzettel ellenkező valóságról nem tud és arról nem is kell tudnia [Lábady Tamás: A magánjog általános tana. Bp., SZIT, 2017. 227. o.].

A Csódtv. 63/A.§-a alkalmazásában a jóhiszeműség általános magánjogi és a Ptk. alkalmazásában kialakult jelentéstartalma nem értelmezhető, mert az nem a „rosszhiszeműség („rosszhiszemű átruházás”) e törvényben alkalmazott fogalmának ellentétpárja, a fogalom e törvény alapján figyelembe vehető tartalmára nézve pedig nem ad eligazítást sem a törvény, sem annak indokolása, ekként e fogalom ebben a kontextusban nem értelmezhető – ennek következtében a bizonyítandó tények köre sem határozható meg – és ezért e jogszabályi rendelkezés nem felel meg a normavilágosság, ezáltal a jogbiztonság és a jogállamiság követelményének.

Nem értelmezhető a Csódtv. 63/A.§-a alkalmazásában „az átruházás során a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el” kifejezés tartalma, ez okból nem állapítható meg a bizonyítandó tények köre sem. A törvény általános, fentebb idézett indokolása szerint a Csódtv. 63/A.§-ával a törvényalkotó a céget kiüresítő, a felelősség alóli mentesülés érdekében üzletrészüket átruházó tagok felelősségre vonását kívánta megteremteni. A „cég kiürítése” a cég hitelezői követeléseinek kielégíthetőségére ható, azt megghiúsító, és ezáltal hitelezői érdekeket sértő, törvény által szankcionált, az üzletrész átruházását megelőző magatartás – elkülönült felelősséggel való visszaélés, hátrányos üzletpolitika – lehet. Magának az üzletrész átruházásának a társaság vagyona semmilyen hatása nincs, önmagában az üzletrész átruházásával a hitelezők pozíciója, a hitelezői igények kielégítésének esélye, lehetősége – amely mindig a társaság vagyonától függ – nem változik meg, így nem értelmezhető, hogy a törvényalkotó az átruházás során milyen magatartást vár el az átruházó tagtól, és e körben mely tények bizonyítását terheli a tagra.

A törvény szövegébe e fordulatot a 2011. évi CXCVII. törvény 59.§-a iktatta be, az e törvényhelyhez fűzött indokolás szerint: „A § továbbá pontosítást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a részesedését átruházó volt tagnak mikor áll fenn helytállási kötelezettsége a felszámolt cég hitelezői felé”. Nem állapítható ezért meg, hogy a törvényalkotó milyen többletkövetelményt kívánt a részesedésüket átruházó tagokkal szemben támasztani, milyen magatartás bizonyítását várja el tőlük figyelemmel arra is, hogy maga a Ptk. nem ír elő – a már idézett elkülönült felelősséggel való visszaélés tilalmán és a hátrányos üzletpolitika tilalmán túl – a tagok számára a hitelezőkkel szembeni magatartási követelményt, még fizetéseképtelenség esetére sem.

A fentiek okán a Csódtv. 63/A.§-ának „az átruházás során a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el” kifejezés tartalma sem határozható meg, ezért a jogi norma ez okból is sérti a normavilágosság, ezáltal a jogbiztonság és a jogállamiság követelményét.

– / –

Az Abtv. 24. §-ának (3) bekezdése az utólagos normakontroll eljárással összefüggésben előírja, hogy nincs helye az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvénynek ugyanarra a rendelkezésére, illetve

elvére (értékére), és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alaptörvény-ellenességet megállapítani (ítélt dolog), kivéve, ha az Alkotmánybíróság döntése óta a körülmények alapvetően megváltoztak. Ilyen eljárást gátló akadályt az Abtv. a 25. § (1) bekezdése szerinti hatáskörbe tartozó eljárás esetén ugyan nem nevesít, de másodfokú bíróság megítélése szerint szükséges megemlíteni, hogy a Csődtv. 63/A. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróság már végzett normakontrollt, azonban ez a perbeli esetben nem képezi az eljárás akadályát, az Alkotmánybíróság ugyanis a Csődtv. 63/A. §-a alkotmány-ellenességének vizsgálatáról szóló 721/B/2005. AB határozatában a törvényhely normakontrollját kizárólag a többségi befolyással bíró tagsági részesedésüket átruházó volt tagok és a tagsági részesedésüket át nem ruházó tagok közötti szükségtelen diszkrimináció alkotmányos összefüggése körében végezte el, és utasította el érdemben az e tárgyú indítványt. Nem végzett azonban az Alkotmánybíróság normakontrollt a Csődtv. 63/A. §-a vonatkozásában a jogállamiság, jogbiztonság és normavilágosság alkotmányos követelményével összefüggésében, mert e vonatkozásban az eljárást megszüntette.

– / –

A másodfokú bíróság a fentiek okán az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése alapján, a Pp. 131. §-ának (1) bekezdése szerint hivatalból kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál a Csődtv. 63/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak bírósági eljárásokban történő alkalmazása kizárását, egyidejűleg az eljárást az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztette a Pp. 126. § (1) bekezdése alapján.

Pécs, 2022. december 15.

Dr. Kovács Ildikó s.k.
a tanács elnöke

Alkalmazás helyén:

